

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolalaisen ja karjalalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 27 • Perjantaina 9. heinäkuuta 2004

55. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Kurkijoen kihlakunnan murresanakirja valmistui

UNTO MIKKULAISEN MITTAVA TYÖ ON NYT KOVEN KANSIEN VÄLISSÄ

Vuosikymmeniä kestänyt murresanojen taltiointi on viimeinkin saanut arvoisensa päätöksen, kun Elisenvaarassa syntyneen **Unto Miikkulaisen** teos on Ooli Oy:n kustantamana valmistunut ja se julkistetaan Kurkijoki-juhlien aikaan. Kirjan kieliasun on tarkastanut FM **Raija Miikkulainen** Suomen kielten tutkimuskeskuksesta.

Unto on aikanaan tarkalla korvalla kuunnellut isoisänsä Antin ja hänen Mikko-veljensä eloisaa kerrontaa aidolla Kurkijoen murteella, kun nämä haastelivat päivän asioista, kertoivat "vanhan kansan" tarinoita

ja opetuksia sekä turisivat tupaan tulleiden vieraiden kanssa. Nämä 1800-luvun loppupuolella syntyneet murteen taitajat olivat sellaisia oppi-isiä Untolle, että kirjoittaja vieläkin haastaa ehkä puhtainta Kurkijoen murretta, mitä nykyisin on vielä kuultavissa.

Kirjan saatesanat kirjoittaja aloittaa seuraavasti: "Kurkijoella, kuten koko ryöstetyllä Karjalan alueella käytetty vivahteinen ja moni-ilmeinen murre tulee lähivuosisikymmenien kuluessa häviämään, koska yhtenäisen, useiden vuosisatojen ikäinen asuinalue on jouduttu aseiden edessä jättämään." Siksi on suuri

kulttuuriteko, että Unto on kirjannut muistiin jo suurelta osaltaan käytöstä kadonnutta murresanastoa. Nämä murteelliset sanat on kirjassa selitetty myös kirjakielenä ja niitä valaisee vielä kolmattasataa esimerkkivirkettä, jotta paremmin opittaisiin tietämään missä yhteydessä sanaa on käytetty.

Kirjaa myydään Kurkijoki-juhlilla

Murresanakirjaan on kerätty myös Kurkijoen kihlakunnan alueelta eli Hiitolasta, Kurkijoelta, Lumivaarasta ja Jaakkimasta sekä naapurista Parikkalasta tallennettuja sananparsia,

joista osa on myös piirroksin kuvitettu. Sananparret on koonnut ja kuvittanut kirjan toimittaja **Eino Vepsä**. Kirjassa on myös värillinen kartta pakkoluovutusta Karjalasta.

Tätä uutuusteosta saa ensimmäisen kerran ostaa Kurkijoki-juhlien iltamissa Hirvihovissa. Kirja on sellainen, että se tulisi löytyä kaikkien sukujuuriltaan tuolta alueelta peräisin olevien kirjahyllyistä. Se on myös mainio lahjakirja ystäville ja sukulaisille ja vaikkapa joululahjaksi.

Kaikki tiet johtavat Loimaalle 24.7.2004

MAAN MAINIO MASINISTIPÄIVÄ JA KURKIJOKI-JUHLAT

Täällä Loimaalla heinäkuun heleänä lauantaina 24.7. muistellaan menneitä monella eri tavalla. Tämän ohjelmarikkaan päivän aloittaa aamulla klo 9 avau-

tuva **MAAN MAINIO MASINISTIPÄIVÄ** Loimaan kunnan Onkijoen kylässä osoitteessa Haarantie 180 Matti Merran tilalla jatkuen aina klo 17 saakka.

Päivän aikana on yleisöllä mahdollisuus seurata työnäytöksiä vanhoilla koneilla, joista mainittakoon höyrykone eli lokomobiili, vanha 1920-luvun raamisaha, jonka Matti Merta on hiljattain entisöinyt toimintakuntoon. (Mainittakoon, että Matin isä oli kotoisin Kurkijoen Haapavaarasta.) Paikalla on myös liki 50 erilaista maamootoria, joista osa on varmasti käytössä puksuttamassa. Näyttillä on myös vanhoja autoja ja kotieläimiä.

Vanhat työtavat ovat myös kiinnostavia ja niistä annetaan työnäytöksiä. Paikalla on myös mahdollisuus osallistua löylynheitto- ja musiikkipailuun, sekä kuunnella musiikkia ja muuta oheisohjelmaa. Ja jos nälkä pääsee yllättämään, niin

sitä voi torjua makoisan keiton, kahvin ja pullan kanssa. Masinistipäivän järjestelyistä vastaavat Loimaan PVY, Loimaan 4H-Yhdistys ja Saviseudun Harmonikkamiehet.

Illalla on samassa paikassa suulitanssit ja yhteislaulua iltanuotiolla.

Kurkijoki-juhlata tänä vuonna alkavat uudistetun Kurkijoki-museon avajaisilla klo 15 Loimaan Kojonperässä jatkuen sitten Muistojen iltamilla Hirvihovissa klo 19.

Kannattaa siis tulla Loimaalle heti aamusta alkaen, jotta ehtii hyvin käydä näissä kaikissa paikoissa ja nauttia sekä muistella kiirettömästi noita menneitä hyviä aikoja.

EV

9.7.2004

Koska on kesä?

Päivä on kääntynyt jo lyhenemään, eikä kesästä silti tahdo saada otetta. Ei tunnu siltä, että oikeasti on kesä. Kun sataa ja taas sataa, on kylmä ja tuulee. Ja yhtäkkiä paistaa aurinko ja on rynnättävä ulos nauttimaan siitä. Ihmeellinen on kesä, mutta vielä ihmeellisempi on ihminen.

Suomalaisen pitää olla niin ankara, itselleen ja muille. Ahkera ja ankara. Kun suomalainen tapaa toisen suomalaisen, kysytään aika pian: Mitä teet työkseesi? – ja sen mukaan seuraa asema ja arvostus. Italialainen sen sijaan kysyy: Missä asut? – ja haluaa tutustua sinuun sellaisena kuin olet.

Sanotaan, että ihminen on onnellisemmillaan antaessaan. Tässä on jokin jumallallinen viisaus, koska harvoin näkee sellaista ihmistä onnellisena, jonka yksin-

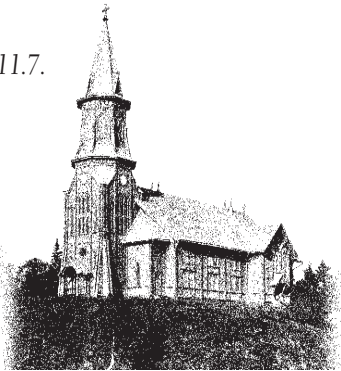
omainen tarkoitus on rikkauksien kerääminen.

No, filosofoinnit sikseen ja aasinsillatkin – me ainakin täällä olemme onnellisia saadessamme valmistaa jälleen hienot Kurkijoen Pitäjäjuhlat. Juhlapuheita valmistellaan, ohjelmaa harjoitellaan, talkoolaisia värvätään – ja kaikilla kasvoilla on sama innostus: On niin mukava valmistaa hyvät juhlat ja odottaa tapaavansa kaikki mukavat tutut siellä!

Haluisitko kuulua tähän talkoolaisten joukkoon? No, sehän toki sopii. Soitto vain allekirjoittaneelle ja keksimme varmasti tekemistä – ja palkaksi saat sen oikein hyvän tunteen, että olet ollut mukana palvelutehtävässä tuottamassa toisille iloa!

Maire Soiluva

Hartaus sunnuntaiksi 11.7.
Apostolien päivä

Lasten suusta:
Onkiiko
Jumala

Kesken suomalaisen hiljaista bussimatkaa kuului pikkutyttön heleä ääni: “Mummo, onkiiko se Jumala meidät tuonne taivaaseen?”

Matkustajat naurahivat, mutta tarina ei kerro, millaisen vastauksen lapsi sai vai saiko mitään. Ehkä mummo muutamalla lyhyellä esimerkillä selvitti pienelle tytölle, mitä kuolema on ja miten muuten Jumala kutsuu omiaan niihin tehtäviin, joita hän antaa eläville.

Jos mummo tuns Raamattua, lapsenlapsen kysymyksestä saattoi saada aiheen kokonaiseen romaaniin. Mummo saattoi sanoa, että Kristus toden totta kutsuu oppilaitaan ihmisten kalastajiksi ja että Raamatussa verrataan evankeliumin levittämistä kalastajan työhön.

Samalla mummo olisi voinut sanoa, että nimenomaan ongella kalastamisesta evankeliumit eivät kuitenkaan puhu. Kalastusväline on aivan toinen eli verkko.

Välineen laadulla on sanomansa. Verkko muistuttaa siitä, että kirkon työssä on aina kyse suurista ihmisjoukoista eikä vain yksittäisistä mukaan ongituista.

Kyse on myös rehellisyydestä ja tarkoitusperien puhtaudesta. Verkkokalastus muistuttaa siitä, että evankeliumin levittämisen ei saisi milloinkaan perustua huijaamiseen eikä siihen, että ihmisiä houkutellaan syötilä, joka myöhemmin paljastuu joksikin muuksi kuin mitä siitä alkuaan uskottiin.

Verkossakin on omat kysymyksiä herättävät piirteensä. Siitä puuttuu nykyihmisen niin suuresti ihailema täysi vapaaehtoisuus, mutta tähän se elämä vain on: ikävuosiemme myötä joudumme tunnustamaan, että olemme joutuneet monesti kulkemaan sellaiseen suuntaan, jonne emme olisi tahtoneet. Elämäntohtalat ovat meitä muokanneet puoliväkisin ja joskus kovalla kädellä.

Kun elämämme varrella huomaamme, että meitä on kuljettu vastentahtoisesti, harvoin olemme siitä vihaisia. Toteamme vain, että vähitellen vastentahtoisetkin asiat ovat muuttuneet osaksi elämäämme. Ne ovat tehneet meistä sen mitä olemme, ja siksi emme voi heittää niitä itsestämme pois.

Toisin on petoksen tai huijauksen laita. Se rikos ei koskaan vanhene, ja monet ihmiset eivät voi milloinkaan antaa anteeksi sitä, että totuutta ei ole paljastettu ja että heitä on houkuteltu mukaan perusteilla, jotka alun alkaen ovat olleet väärä.

Arto Köykkä

50 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

N:o 27. Lauantaina heinäkuun 10. p:nä 1954

Kolmantena Rukouspäivänä

Room. 5: 1–2

Yllämerkitty rukouspäivän sana on yksi luterilaisuuden kulmakiviä, nim. uskonvanhurskaus. Meidän ei tarvitse etsiä vanhurskautta Jumalan edessä, kuten lainomaiset fariseukset määrätynlaisilla teoilla, koska ne lopultakin ovat vain kuin ”saastainen vaate”. Emme liioin pyri sellaiseen vanhurskauteen, joka katolilaisessa hurskauselämässä lyö omalaatuisen leimansa harjoittajansa, koska sillä voidaan saavuttaa korkeintaan paavin suosio ja hänen pyhimyksiä julistamisensa. Me sen sijaan omistamme Kristuksessa uskol- la sen vanhurskauden, joka kelpaa Jumalalle ja iloitsemme siitä, että Jumala vanhurskauttaa syntisen.

Juuri se että iloitsemme siitä, jopa siihen määrään asti, että se on kerskauksemme aihe, ei jätä uskovaa toimeettomaksi, kuten luterilaisen uskonmukemyksen omaajaa usein moititaan, vaan on se hänellä dynaaminen voima, joka on laadultaan aivan toista kuin orjuuttavana työnä tavoiteltu oma vanhurskaus. Juuri se antaa meille sen sisäisen mielen rauhan, jota ei mikään voi meiltä riistää ja joka käy yli inhimillisen ymmärryksen. Maallisen elämän rauhattomimpinaikin aikoina ovat sen rauhan sydämessään omistaneet olleet aina ihmettelemisen ja jopa kadehtimisenkin kohteina, eikä suinkaan puotta, sillä ihailemmehan mielettämme aina sellaista tasapainoista mielenmalttia, joka hallitsee vaikeissakin tilanteissa niin hyvin harkintansa kuin tekonsakin.

Lienet sinä karjalainen lukijanikin ollut joskus ja jossain tällaisen uskon synnyttämän rauhan todistajana ja ehkäpä silloin sisimmässäsi olet huokailut, että itsekin pääsisit sellaisen omistukseen. Se rauha Jumalan kanssa on ainoa ollut niiden haunistuksena, jotka uskossa ovat pyrkimässä näistä Keedarin majoista parempiin asuinaijoihin. Se rauha, lukijani, täyttäköön sinunkin sydämesi, voidaksesi olla muille läheisille ja myös kaukaisille sellainen tienviittäjä, joihin Sanassa kehoitetaan katsomaan ja seuraamaan heidän vaellustaan ja sitä miten juokseensa päättävät.

IMMO LAMPO.

Yleisöltä

TERVETULOA

kahville Rakkioon

18.7.04 alkaen klo 13.

Elma Hartikka

Lahjavihje
KURKIJOKI
-kirjat,
-viirit ja
-vaakunat!

NIMIPÄIVÄT

- 10. la Saima, Saimi
- 11. su Apostolien päivä Elli, Noora, Nelli, Eleonoora
- 12. ma Hermann, Herkko, Herman
- 13. ti Ilari, Lari, Joel
- 14. ke Aliisa
- 15. to Rauni, Rauna

KERTUNMÄEN LOIMAA KESÄTEATTERI

Koivu ja kotitähti

Kirj. Liisa Heiskanen

Ohj. Sari Äikää-Torkkeli

Näytelmä kertoo kotirintaman tapahtumista kesällä 1944

Esitykset: Pe 9.7. klo 19.00
Su 11.7. klo 14.00 ja klo 19.00

Yönäytökset: torstaina 19.8. ja perjantaina 20.8. klo 21.00

Ennakkovaraukset ja lipputilaukset:

Ritva Koskinen (02) 762 2305, 050 537 5822
Ulla Kaskiluoto 040 515 6225, kaski.luoto@auria.net
Matkailutoimisto puh. (02) 761 1286

Liput 10/5 euroa

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Maire Soiluva
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkaph. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu 60 centtiä/mm

Muut sivut 45 centtiä/mm

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa.

Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksoisnumeroita juhlapyhien aikoihin. PAINOSMÄÄRÄ 2000 kpl.

TI LAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus: Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Millä valtiolla Pohjoismaista ei ole omaa armeijaa?
2. Montako ydinvoimalaa on maailmassa käytössä tällä hetkellä?
3. Montako kultaesiintymää on Suomen kallioperässä?
4. Kuinka pitkäksi ajaksi on säädetty katolisen kirkon päämiehen paavin virka-kausiksi?
5. Mihin kasviryhmään kuuluu ravintokasvi paprika?
6. Mikä on aurinkokuntamme uloin tunnettu planeetta?
7. Mikä on maapallon pohjoisin kohta?
8. Mikä oli ohrana?
9. Millon maaorjuus lakautettiin Venäjällä?
10. Minkä laitteen skotti James Watt kehitti 1780-luvulla?

Pitkä latu on hiihdetty loppuun

Suuri kilpailija on poissa

Lempi Maria Ruuska o.s. Asikainen kutsuttiin iäisyysmatkalleen 98 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Parikkalassa 1906. Isä oli suutarina Parikkalassa ja äiti Tervun Veijalaisia. Lempi Asikaisen perhe muutti hänen vielä nuorena tyttönä ollessaan Kurkijoelle Sorjon kylään. Täällä hän varttui aikuisiksi tehden maatilana töitä aivan laidasta laitaan. Hänet nähtiin tekemässä myös halkoja ja jopa rahdin ajossa. Näitä monipuolisia töitä tehdessään hänen voimansa lisääntyivät ja mihin ei tahotonut voima aina riittää, niin apuun otettiin sisu ja suuri tahto. Tämä pienikokoinen tyttö sai ensimmäiset, laudasta tehdyt suksensa jo varhain kouluaikana ja niillä hiihrettiin aina kun vain lunta oli kaikki koulumatkat. Näillä hiihtomatkoilla kehittyi Lempistä hyvä hiihtäjä, joka naapurin miehen kehotuksesta otti osaa ensimmäisiin hiihtokilpailuihin Sorjossa pukeutuneena hameeseen ja villatakkiin ja jalassa oli koukkupäiset lapikkaat, jotka työnnettiin suksen mäystimiin. Voitto tuli ja se innosti uusiin kilpailuihin. Hän oli itse itselleen valmentaja. Syksyllä hän aloitti har-

joitukset juoksemalla ja heti kun lunta tuli, niin sitten mentiin suksilla. Tämä kaikki johdatti siihen, että hänestä tuli aikansa huomattavin naishiihtäjä, sillä hän voitti Salpausselän kisat kolmena vuonna peräkkäin vuosina 1927-29 ja Suomen mestaruuden hän hiihti vuosina 1928 ja -29. Hänen kilpailu-uransa alkoi 19 vuotiaana ja kesti kuusi-seitsemän vuotta. “Sen jälkeen aloin saada eläviä palkintoja” kertoo Lempi hänestä tehdyssä haastattelussa. Kilpailuaikanaan hän edusti Sorjon Peikkoja, Nuorisoseuraa, Elisenvaaran Suojeluskuntaa ja Lotta-Svärd yhdistystä. Kaikkein rakkaimmaksi muistoksi hän tuossa kyseisessä haastattelussa mainitsee urheilu-uraltaan sen, kun hän saapui kilpailumatkaltaan Sorjon asemalle, olivat siellä seuratoverit järjestäneet hänelle oikein tulokahvit ja illalla Elisenvaaran Suojeluskuntatalolla järjestetyssä juhlassa hänelle luovutettiin kiitoksena kultakello, joka hänellä oli mukana koko vaiherikkaan ja pitkän loppuelämänsä ajan. Aviopuolisokin tuli urheilun “kylkiäisenä”, kun hänelle alkoi kirjoitella eräs suomalaisen Amerikkaan muut-

tanut mies, Edvart Ruuska, joka oli huomannut lehdistä Lempin huomattavat urheilusaavutukset. Kirjeenvaihto alkoi ja se johti avioliittoon 1932. Miehen koti oli Kauoklan Kaarlahdessa, jonne nuori pari muutti. Sieltä alkoi heidän ensimmäinen evakkomatkansa uudenvuoden aattona 1939 ja juna toi heidät Äetsään, Tyrvälle ja Hämeeseen, josta takaisin kotiin keväällä 1942. Kaksi onnelista kesää sai perhe elää Kaarlahden maatilalla, kun tuli uusi lähtö. “Mihinkään ei oltu kutsuttu, mutta lähteä piti”, mainitsi mestarihiihtäjä kyseisessä haastattelussa. Uusi evakkomatka eri kienuroiden kautta johti Kosken pitäjään Tapalan kylään, josta he ostivat maatilaa. Yhteistä avioliittoaikaa kesti 50 vuotta. Tuona aikana Lempi puolisonsa kanssa kasvatti aikuisiksi kahdeksan lasta. Kun mies kuoli, maatala myytiin ja Lempi muutti hyvin ansaituille eläkepäiville Turkuun. Tämän entisen kurkijokelaisen huippuhiihtäjän pitkä ja vaiherikas tie päättyi ja hänet siunattiin haudan lepoon Turussa viime torstaina. Latu oli hiihdetty loppuun.

Eino Vepsä

Muistettavaa

– Loimaan Seudun Karjalaseuran teatteri-ilta to 19.8.klo 21 Kertumäelle yönäytökseen. Ilmoittautumiset Majalle myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

Melliän Karjalaiset: Rantapäivä Osuuspankin mökillä Hoppulassa sunnuntaina 11.7. 04 klo 12 alkaen.

Elisenvaaran Marttakerho ja Loimaan Seudun Karjalaseuran Kesäretkelle Viipuriin la 7.8 (auto-risteily Saimaan Kanava) pari kolme paikkaa vielä jäljellä. Täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Soita Alli p, 7621 840 tai 040-567 2531.

Kurkijoen Marttayhd. piirastaloot Metsämaan srk- talolla pe 23.7. klo 9. Su 25.7. ravintolan talooväki Hirvihoviin klo 9., myyjät klo 11. Martanpäivän vieto Joenperässä Pohjan tilalla ma 26.7. alk. klo 17, sauna- ja uintimahdollisuus.

Tapahtumakalenteri

Karjalan Liiton ja sen jäsenseurojen tilaisuuksia vuonna 2004. Tilaisuudet Karjalatalolla Helsingissä ellei toisin mainittu. Karjalan Liitto ry, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki, puh. 09-7288 170

11.7. Muistohetki Säkki-järvellä
12.7. - Kotikylämatka Uudellekirkolle, järj. Pääkaupungin Uusikirkkolaiset ry
14.-18.7. Matka Lumivaraan ja luovutettuun Karjalaan, ks. www.lumivaara.fi
17.-18.7. Johannes-juhlat, Kaarina
17.-18.7. Vpl. Pyhäjärvi-juhlat, Äetsän Kiikassa, ks. www.vplpyhajarvi.fi

20.-24.7. Neljä luostaria - Laatokan ympäri: karjalan luostarielämää – ihmisiä tekeviä ikoneita – muinaiskarjalaisia riittä – Laatokan alueen luontoa
21. tai 22. - 23. tai 25.7. Kesämatka Terijoelle, ks. www.terijoki.info
22.-25.7. Suojärven pitäjän juhlat, Suojärvi
24.-25.7. Kurkijoen pitäjän juhlat, Loimaa
24.-25.7. Muolaa-juhla, Forssa

Ken tietää?

Kuva Kurkijokimuseon kokoelmasta

Tiiliä ollaan tekemässä, lienevätkö kotitarpeiksi vai myyntiin? Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Ulla Clerc tai sähköpostilla: ulla_clerc@hotmail.com.

Työn arvostuksia...

IKIS, sehän meidän vaskoolimme on, harrastamme kullanhuuhtontaa. Tarjoan tästä sulle kronikan kopion, “turhaa paperia en halua kotiini kuljettaa!” - mitä kummaa kuulla saan, sama paperi yliopistoa kiinnostaa: haluaa sen lehteensä painattaa. Siitä vaan... mielessä soi: la la laa!

Proosaa kirjoitan, riimejä rustaan. Arvostuksissa joskus väri vivahtaa mustaan. Kymmenen vuotta ja rapiat ylikin kirjeitä postiin kiikutin, luulin, uskoin, jopa arvelin kyllä aivoitukset nää yhden euron kynnyksen ylittää, vaan kuinka kävikään, en lehteä saanut pyytäkään! Sitten autoon istumaan, kyllä maantie kuljettaa. Siitä vaan... seuraavaksi kiitetään!

Onerva

Yksinäinen vanhus

Piti päivän hän heilassa tulta että vesi ois valmiina niin. Siitä äkkiä kahvit saisi, Joku saapuis jos vieraisiin.

Hämärä peittää jo tienoot, tullut käymään ei yhtäkään. Se vesikin pannussa tuossa joutaa jo jäähtymään.

Heitä on aina liian monta, -neitä kiireisen oottajaa Jnkohan myöskin meillä joskus, - ama kohtalo - mietin vaan?

Anna Katri Suhonen

TANSSIT

Mänö jalkaa kutkuttaa miel tekköä liituamrnaa rinnas raapii kaipuu.

Raahkase tyttö kinaloo lennätä hakkula-päätä tahtosha hääki pyörähtää soiton tahis keinahtaa.

Tassi muutki mukkaa jätä putelit kottii tanssii lekatkaa aarnuuu siin valkiup päivä.

Anna

Perhonen

Luuli perhonen paisteessa päivän kimaltaa säteet aina vaan. Otti niittäjä viikatteen löi - rikkoi auerhäivän siipi toinen jäi maankamaraan.

ASSII

Tul mielee iha yht äkkiä sellane pien assiin lipakko. Sit rupes viel käkiämmää, ei nyt sunkaa kukkaa kyllää ku uon täs nii rähmällää ku vanha lehmä suos.

Käin heit vuottelemmaa vahin ikkunast portin pieli. Käi nii suutain kuivamaa kohvii rupes miel tekemää. Täs istun tärkein tällingis ja yksinäin hörpin kohvii.

Anna

Suvijuhlana

Pyhin tuntehin taas suvijuhlahan käyn ylös kukkivan kukkulan rintaa rusohohdossa maan sekä taivahan nään, viri vierivi virtojen pintaa.

Taas nurmikot tuoksu vi tuoreuttaan, suvituulonen tuutivi viljaa. Punakukkaa kuusikot kantavi taas, tuollilehvikot leyhyvi hiljaa.

Suvi kukkasat katsovi kallella päin, veen lainehet kultina kiikkuu Yli vuorien vetten ja vehreän maan jumalhenki se luovana liikkuu.

Sen hurmassa kaikki nyt lempien luo, taas kukkasat siementä siittää. Saa lintuset laulaen armastamaan, povet lempivät yhtehen liittää.

Elon häissäjo jumalat juhlien käy, punataivahan poskella hohtaa. Kukat kutrilla neitokset leikkihin saa siell' lempivä lemmityn kohtaa.

Oi riemu nyt täyttävi ilman ja maan sitä vettenkin sykkivi syli, suvijuhlaan armahin kanssani käy ilo tanssissa vuorien yli.

Kurkijoella Lammassvuorella

LAKKO

Tee lakko, älä vanhene. pidä tukka päässä, älä ota ryppyjä vastaan.

Ole viisas, tiedä kaikki kuuluta se koko maailmalle, etteivät luule homekorvaksi.

Ole kiinnostunut kaikesta pää edellä sukella joka menoon. Ole näkyvä ettet unohdu.

Sauvat käteen vauhdilla ilmatyynykenkään lentoa, ettei nikamat niksu, naksu.

Tee lakko, älä vanhene usko itseesi, luota voimaan eihän aika kallioon pysty.

Anna

Kurkijoen Pitäjäjuhlat

LAUANTAINA 24.7.

Uudistetun KURKIJOKI MUSEON AVAJAISET

Klo 14.30 Linja-auto lähtee kaupungista Hirvikosken kautta museolle. Lähtö Nordean edestä 14.30, Hirvikosken Siwan luona 14.40, kunnantalon edessä 14.45. Ilmoittautuminen bussikuljetukseen 20.7. mennessä p. 02-7622 551

Klo 15 **Avajaiset**
Kahvitarjoilu,
Kurkijoen Marttayhdistys

MUISTOJEN ILTAMAT

Klo 19 Hirvihovissa
Illan avaa Kurkijoki –Säätiön hallituksen puheenjohtaja Anna-Maija Nurminen-Lempinen. Ohjelmana on Leena Virtasen kirjoittama näytelmä Keträpuun sijoille ja tietysti lopuksi tanssia Tarja Lejonin tahdissa. Rummunsuon Marttakerhon kahvio auki kokoillan.

ILMOITTAUTUMISET

Jotta kyytipaikkoja riittää kaikille ja martat valmistavat sunnuntaiksi oikean määrän ruokaa, pyydämme ilmoittautumiset Museolle menevään linja-autokuljetukseen ja sunnuntain ruokailuun puhelimitse 02-76 22 551 tai sähköpostitse toimitus@kurkijokelainen.inet.fi viimeistään 20.7. mennessä. Puhelimessa on vastaaja, jonne voi jättää varauksen, ja toimisto on avoinna tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14.

YÖPYMISET

Loimaan evankelinen opisto tarjoaa rauhalliset ja mukavat yöpymistilat. Yöpyminen maksaa 17 euroa, liinavaatteet opistolta 3 euroa ja sunnuntaiaamun aamupala 5 euroa. Varaukset p. 02-7627217 arkisin klo 8-15.

HUOM! HUOM!

Juhlat järjestetään tänä vuonna siis kokonaisuudessaan Loimaan kunnan keskustassa, Hirvikoskella. Yöpymispaikan tarjoava opisto, kirkko, seurakuntatalo ja juhlapaikka Hirvihovi sijaitsevat kaikki kävelymatkan päässä toisistaan. Kaikkiin juhlia koskeviin tiedusteluihin vastaa Maire Soiluva Kurkijokelaisen toimistolla p. 02-7622 551.

SUNNUNTAINA 25.7

MESSU

klo 10 Kanta-Loimaan kirkossa
Ehtoollisjumalanpalveluksessa saarnaa rovasti Pertti Luumi ja musiikissa avustaa Riitta Poutanen viulu, Antti Poutanen sello ja Heikki Poutanen urut ja piano. Tekstit lukevat Maija Inki ja Kaarlo Kojo.

RUOKAILU

Klo 11.00-12.30 Seurakuntatalo
Kanta-Loimaan seurakuntatalolla, Kurkijoen Marttayhdistys, hinta 5 euroa. Ilmoittautuminen 20.7. mennessä p. 02-7622 551

PÄIVÄJUHLA

klo 13 Hirvihovissa
Musiikista vastaa Karelia kvartetti, Saatesanat Eino Vepsä, Tervehdyssanat Kurkijoki – Säätiön puheenjohtaja Pertti Hartikka, Juhlapuheen pitää kansanedustaja Markku Laukkanen, näyttelijä Kaija Kiiski esiintyy, Arvi Heinonen pakinoi, tutkija Kirsi Niukkanen esittelee Karjalan maisemat –projektin ja Eila Jantunen Evakkolapset ry:n. Päättössanat Arja Schwartz, Kurkijoen Marttayhdistys. Väliaika on entiseen tapaan tunnin mittainen ja kahvion hoitavat Kurkijoen Marttayhdistys.

Toivottavasti meitä on tänä vuonna yhtä paljon kuin 30 vuotta sitten!

Valmistuneita

Keväällä Juhani-veljen tyttären Anita Eklundin lisäksi tuli toinenkin ylioppilas, nimittäin Riitta-sisareni keskimäinen lapsi, tytär Maarit Jalonen 37v. (kuvassa) Hän ahkeroi ensin artemiksi ja sitten ryhtyi opiskelemaan iltaoppilana Elisenvaaran lukiossa Kyrössä ja Ylioppilaaksi tuli kuin tulikin. Maaritin toiset mummo ja ukko olivat Tyne ja Albert Eklund Rummunsuolta Kurkijoelta.

Kesäkuun 23. 2004 valmistui Tampereen yliopistosta tekniikan lisensiaatti Jyrki Kukkonen. Hänen isovanhempansa olivat Hilja ja Kalle Äikää Elisenvaarasta.

MUINAISAIKOJEN KALMISTO

Laatokan rannalla sijainnut pieni kotikyläni Nehvola, on eräs niistä alueista Hiitolassa, jossa on tehty tutkimuksia ja kaivauksia muinaisilla asutuilla paikoilla. Nehvolassa tällainen vanha hautausmaahan ja kaivauspaikka löytyy Pihlajamäestä Pihlajapellosta. Näillä paikoilla on Käkisalmen 1851 syntynyt kansantieteellinen arkeologi Theodor Sohwind, suorittanut kaivauksia ja tutkimuksia. Tämä on ollut vuonna 1885. Samana vuonna hänen tutkimustensa kohteena, on ollut monia muitakin Nehvolan lähikyliä. Esim. Haapalahdesaa on kaivettu 6 eri paikassa, 5paikassa Kilpolassa, Petkolassa on tutkimusten kohteena ollut 3 paikkaa, Päijälässä ja Veijalassa 2 paikkaa. Näiden lisäksi on Huiskunniemessä, Kavonsalmella, Laurolassa, Tenholassa, Tiurulassa ja Tounaassa kaivettu yhdessä paikassa.

Kesä on ollut vilkasta arkeologista tutkimusaikaa ja tietojen mukaan näiltä muinaisilta asuinsijoilta on tehty erilaisia esine- ja hautauslöytöjä. Tämä alue, jossa näitä kaivauksia on tehty on entistä Laatokan ranta-alue ja asutus on silloin keskittynyt rannikolle.

Voi vain kuvitella millä tavalla nämä silloiset "kaivelijat" ovat kiinnostaneet kylän lapsia. Esim 1874

syntynyt isän isä Matti Tattari on ollut runsaan kymmenen vuoden ikäinen ja mistäpä sen tietää vaikka tuo pojan naskali olisi uteliaana ollut kaivauksia töllellemässä. Olihan Pihlajamäessä sijainnut kaivauspaikkakin aika lähellä Petäjämäessä sijainnutta Tattarin suvun kantatila.

Me ainakin lapsina kävimme joka paikassa ko-luamassa. Eipä liene Nehvolan kylässä ainuttakaan mäennäpöpylää mistä ei mäkeä olisi käyty laskettele-massa. Varsinkin sotien välillä siellä asuessamme olimme aina tutkimusmatkoilla. Silloinhan sitä, tutkittavaa kyllä riittikin. Voi melkein sanoa, että vietettiin lapsuutta sotaromun keskellä. Niin kamalasti siellä joka paikassa oli jos jonkinlaista sodasta muistuttavaa tutkittavaa.

Kuitenkin Pihlajamäki sai meidän puolestamme olla rauhassa. Tunsimme kunnioitusta ja vähän pelkoakin Pihlajamäen kalmistoaluetta kohtaan. Totellimme Maria-mummomme kieltoja, joka meitä muistutti siitä, että Pihlajamäessä on "muinaisaikojen kalmisto" ja sen pitää antaa olla rauhassa. Siellä emme oikeastaan koskaan edes käyneetkään, vaikka se aika lähellä kotiamme olikin.

Terttu Ketola

Pirkko Kaartinen

UNTO SEPPÄNEN

Karjalaisuuden tunnon kuvaaja, jäi kirjallisuutemme suureksi lupaukseksi

Kirjailija Unto Seppänen profiloituu ennen kaikkea Evakko-teoksen, haikean hyvästijätön karjalaiselle heimolle kirjoittajaksi. Karjalan Liitto valitsi tänä vuonna Evakon vuoden kirjaksi. Ja useimmat tuntevatkin Seppäseltä vain tämän teoksen. Jos sitäkään, sillä nykypäivän lukijalle Unto Seppänen on unhoon jäänyt, vanhahtavalta kalskahtava kirjailija. Jos joku kirjailijan 100-vuotisjuhlavuoden innoittamana tarttuisikin Evakkoon, niin se helposti jää ainoaksi lukukokemukseksi Seppästä. Valitettavasti, sillä hän oli muutakin kuin karjalaisten kärsimystien kuvaaja. Ja myös enemmän kuin fabuloiva karjalaishumoristi. Unto Seppänen oli sukupolvensa lahjakkaimpia ja omaperäisimpiä kirjailijoita, jota luonnehtii kielen metaforinen loisto ja huima mielikuvitus. Ilman sotaa hän olisi eittämättä yltänyt kansainväliseen läpimurtoon

Karjalaisten evakkotien kuvaamisen ohella Unto Seppänen tunnetaan ennen muuta Kannaksen huolettomien talonpoikien ja ajuriukkojen elämämpiirin kuvaajana. Hän vietti lapsuutensa ja kouluvuotensa Kanneljärvellä, johon ympäristöön suurin osa hänen tuotannostaan sijoittuu. Seppänen kuului nuoruudessaan tulenkantajiin kuvaten ekspressionistiseen sävyyn kaupunkilaiselämääkin, sitten yhä enemmän keskittyen karjalaiseen maailmaan- sa ensin haaveksivan romanttisena, sitten yhä humoristisemmin ja lopulta kansanperinnettä tallentaen ja luovasti soveltaen. Koko sodanjälkeisen ajan hän valmistautui siirtolaiseepoksen kirjoittamiseen, uransa huipehtavan pääteoksen, joka ei kuitenkaan täyttänyt sille asetettuja odotuksia. Unto Seppästä ovat aikalaiset veranneet Frans E. Sillanpäähän ja jopa Volter Kilpeen. Arvi Kivimaan mukaan Seppäsen proosa Myllytari-noissa muistuttaa Garcia Marquesin maagista realismia. Toini Havu näkee Seppäsessä ranskalaisuutta, palasen Provencea Suomessa. Kai Laitisen mukaan Seppäsen dostojevskimaisia sävyjä omaava Synnin miilu viitoitti uraa aivan uusia ulottuvuuksiin, jollei sota olisi tullut väliin.

Tulenkantajien eturintamassa ja julkisuuden lellikkinä

Unto Seppänen aloitti kirjoittelun jo koulupoikana. Hän sai Nuoren Voiman Liiton kirjoituskilpailussa 3.palkinnon novellista, joka julkaistiin Tulenkantajat-albumissa. NVL:n kuparimerkin Unto sai ollessaan 7.luokalla parista runosta ja proosakirjoitelmasta. Epätasaisen oppikoulumenestyksen jälkeen hänen ollessa enemänkin kiinnostunut urheilusta ja oppilaskuntatoiminnasta Unto ylioppilaaksi 1925 kirjoitettuaan siirtyi opiskelemaan Helsingin yliopistoon kansantaloustiedettä, kotimaista kirjallisuutta ja taidehistoriaa. Suustaan lahjakas ja vilkas karjalaispoika viihtyi erinomaisesti opiskelijaelämän pyörteissä, mutta huonommin luentosaleissa ja yliopiston kirjoissa hän pysyi viisi vuotta suorittamatta tutkintoa kuten niin monet muutkin hänen kirjailijays-tävänsä. Seppänen harkitsi pitkään kirjoittamiseen ryhtymistä, kunnes tarinan mukaan eräs kiertelyyn ja kaarteluun kyllähtynyt opiskelijatoveri tarjosi Seppäselle rahaa, jotta tämä voisi paneutua kirjoittamaan. Niinpä 1927 ilmestyi Otavan julkaisemana novellikokoelma Taakankantajat.

Seppäsen parhaimpia ystäviä Viipurilaisesta osakunnasta oli Mika Waltari ja suhde jatkui myöhemmin perheystävyytenä. Kumpikin kirjailijoista oli kielen kanssa kuin kotonaan. Ja heissä oli vähän samaa siinäkin, että he vierastivat käsikirjoituksen viimeistelyä, Waltari suorastaan inhosi uudelleenkirjoittamista. Mutta kun Waltarin kerronta perustui vaistonvaraisuuteen, Seppänen suorastaan rakasti rakennemuistiinpanojen ja kaavioiden tekemistä. Itse kirjoittaminen oli sitten enemmänkin välttämätön viimeistelyvaihe. Hän oli kyllä nopea kirjoittamaan, alkuun päästyään käsikirjoitus syntyi häneltä muutamassa viikossa. Poikansa kertoman mukaan Seppänen kirjoitti aina öisin, silloin häntä ei saanut häiritä, vaikka hänellä olikin voimakas keskittymiskyky. Mutta kun kirjoitusurakka sen yön osalta oli ohi, Seppänen saattoi herättää poikansa ja ruuan, usein pytti-

Unto Seppänen ja Yrjö Jylhä Kanneljärven mäntykankailla. Lähde: Etelä-Saimaa 15.5.1994

pannun, ääressä kerrattiin läpi edellispäivän sattumuksia.

Unto Seppäsen kirjallinen tuotanto on hyvin runsas huomioiden että hän teki leipätyönsä sanomalehtimiehenä ja kuoli vain 51-vuotiaana. Hän kirjoitti 15 romaania ja 4 novellikokoelmaa. Lehtimieskautenaan Seppänen kirjoitti Helsingin Sanomiin 250 ja Kouvolan Sanomiin 1200 pakinaa. Lisäksi hän kirjoitti näytelmiä, elokuvakäsikirjoituksia, kirja-arvosteluja ja kulttuuriartikkeleita eri lehtiin. Seppänen oli lyhyiden tarinoiden mestari, niinpä hänen romaaninsakin usein rakentuvat sisätarinoiden varaan. Waltarin tavoin hänen olisi ehkä enemmän pitänyt novelleista, mutta novellit eivät koskaan ole olleet lukevan yleisön suosiossa. Seppänen on tässä asiassa verrattavissa myös Ernest Hemingwayhin, jonka romaaneneja monet pitävät vain pitkitettyinä novelleina.

Alusta alkaen henkilökohtaisista ominaisuuksistaankin johtuen Unto Seppänen oli julkisuuden lellimä. Yhdessä Mika Waltarin ja Arvi Kivimaan kanssa he kiersivät erilaisia kirjallisia kekkereitä ja olivat kirjamarkkinoiden suosikkeja. Tämä kävi toisen kannakselaiskirjoittajan, Olavi Paavolaisen, luonnolle niin että hän 1932 Suursiivouksessa nimesi Unto Seppäsen ja Mika Waltarin kuuluvan ns. Kivimaan ryhmään, joka muista tulenkantajista poiketen vain ”tavoitteli rahaa ja asemaa”. Untoa Paavolainen vertasi kuningas Midakseen, jonka kosketuksesta kaikki muuttui kullaksi - tämän omaksi vahingoksi.

Seppäsen kirjailijauran kehitys

Seppäsen ensimmäinen teos oli novellikokoelma: Taakankantajat. Novelleista puolet olivat karjalaisaiheisia ja puolet niin sanotusti moderneja. Näille oli ominaista ilmaisuun kiteytyneisyys, suitsittu kerronta ja

akvarellimaisuus. Ajalle ominaisina ne olivat lähempänä funktionalismia kuin barokkia ja aiheiltaan kone- ja kaupunkiriromantiikan sävyttämiä.. Muiden sen hetkisten nuorten eturivin kirjailijoiden, Waltarin, Olavi Paavolaisen ja Uuno Kailaan, kirjoitusten tavoin ne henkivät elämännäln lisäksi muodikasta hermoherkkyttä ja elämänväsymystä, kaikki oli jo nähty. Seppäsen kirjoituksille oli leimautavaa ihmisen tarkastelu aistien, näkö- ja erityisesti tuntoaistin kautta, taktuaalisuus. Kaupunkikuvaukset olivat synkeitä, lohduttomia, missä valot välkkyivät särkyneisyyden kuvaajina, viimeinen havainto usein oli valon tuikahdus pimeässä. Orjuudessa-novellissa kuvataan miten elämässä on ”vain intohimosta yhteen narskahtavat hampaat ja huikkea vauhti päin hornaa”. Ilmaisutapa kuten useissa myöhemmissäkin kirjallisisa töissä on tehostetun väkivaltaista. Tulenkantajien luonnehditaankin kuvaavan kaikki tunteet kolmannen potenssiin, se kuului ajan tyyliin. Toini Havu selittää Seppäsen haluavan näin muodikkaasti olla tulenkantajien eturintamassa, mutta kun Unto Seppäsen elämänvaiheisiin on tutustunut, niin kyllä tunneherkkydessä on paljon aitoakin, sydäimestä lähtevää.

Toinen novellikokoelma oli 1929 ilmestynyt Jumala kulkee. Se oli tyylien kokeilukenttä. Novellien aiheet vaihtelivat goottilaissävyisistä kauhutarinoista ekspressionistisiin vääntelemisiin ja impressionistisiin maalailuihin. Parhaita niistä pidetään suomalaisena huippuna, kuten esimerkiksi Elämän lähteellä. Novelli kuvaa sairaalassa kasvanutta Sirkkaa, joka sieltä päästyäänkin osaa leikkiä vain sairaalaa.

Esikoisromaanissaan 1928 Iloisten ukkojen kyllä Seppänen löysi kaskuilevien kannakselaisukkojen värikkään maailman, johon

hän aina palaa vakavampien aiheiden lomassa. Kannakselaisympäristö pysyi samana rakkauselämän ekspressionistista hermosotaa kuvaavissa romaaneissa Juhla meren rannalla, 1928, ja He janosivat elämää, 1929. Niitä pidetään tyypillisinä edustajina kertomakirjallisuuden 1920-luvun ekspressionistisvaikutteisesta suuntauksesta, mutta samalla ne ovat ominta, tyyliään hakevaa Seppästä. Markku ja hänen sukunsa triologia kuvaa Kannaksen talonpoikien historiaa ehkä parhaiten kuin mikään muu kaunokirjallinen teos. Kannaksen häviävän elämänmiljööön ja kulttuurin kuvaajana Seppäsen katsotaan kuitenkin olevan omimmalla alallaan.

Sodan jälkeen Unto Seppänen koki tehtäväkseen karjalaisen kulttuurin tallentamisen. Syntyivät jyhkeät novellikokoelmat Myllytuvan tarinoita ja Myllykylän juhlaa, jotka ovat karjalaisen tapa-, juhlapäivä- ja ruokakulttuurin esittelyä letkeän tarinoinnin avulla. Tuskin kukaan muu olisi osannutkaan kuvata herkuillisemmin, miksi lahnanpäämanna on maailman paras ruoka. Seppäseltä ilmestyi myös fantasiaromaanien ohella pari karjalaista humoreskia. Mutta ne olivat vain lämmittelyä hänen valmistellessaan elämäntyönsä huipennukseksi eeposta karjalaisten kärsimystiestä.

Evakko, siirtolaiseepos joka ei kohonnut klassikoksi

Evakko, 1954, kuvaa karjalaisten siirtolaisten kohtaloa sodan aikana vieraissa oloissa. Se on synkin kaikista Seppäsen teoksista näyt-täessään kokonaisen heimon irrottamista juuriltaan ja suomalaisen Karjalan tuhoa. Kirjailija seuraa tunnollisesti tositahtumien kulkua hyödyntäen dokumenttiainesta ja on itse mukana romaanissa sanomalehtimies Pekka Mannosen hahmossa. Seppäsen luovan koristeelliseksi ja maalailevaksi kehittynyt tyyli on Evakossa vaihtunut askeettiseksi ja pidättyväksi.

Evakko on tärkeä teos. Se oli ensimmäinen karjalaisen evakkotietä koskeva kaunokirjallinen kuvaus ja antoi lähdön kokeneille mahdollisuuden käsitellä kiipeää asiaa, josta siihen aikaan ei muutoin julkisuu- dessa ollut hyvä pitää ääntä. Kuten Väinö Linnan Tunte- maton sotilas sai seuraajakseen katkeamattoman sarjan viihteellissävytteisiä kauko- partiotarinoita, on Seppäsen kirjaa sittemmin seurannut runsas määrä romanttissävytteisiä evakkotarinoita. Mutta kirjallistaiteellisenä voittona Evakkoa kirjallisuustuntijat eivät ole pitä- neet. Se noudattaa perinteis- tää eepisen romaanin raken- netta hajottamisineen ja uu- delleenkokoamisineen, mutta on hajanainen ja tai- teelliset tavoitteet ovat saa- neet antaa sijaa kuivakkaal- le julistuksellisuudelle ja sentimentaalisuudelle. Siinä ei ole enää sitä samaa irto- naista hersyävyyttä kuin

Seppäsen aiemmissa teok- sissa.

Evakon, siirtolaiseepok- sen, kirjoittaminen oli kyte- nyt Unto Seppäsen mielessä jo vuodesta 1940 lähtien. Välimatkaa, etäisyyttä ai- heeseen ei kuitenkaan sil- loin vielä ollut. Seppäsen kirjailijanuran alusta alkaen hänellä oli ollut lämmin ja luottamuksellinen suhde kustantajaansa Otavan Han- nes Reenpäähän. Jättäes- sään kesällä 1946 humoris- tisen romaanin Huoleton on hevoseton poika käsikirjoi- tuksen Seppänen esitteli kir- joitusaikeitaan. Reenpää torjui ne perustelulla, että aihetta rasittaa poliittinen si- vumaku - elettiinhan ns. vaaran vuosia. Keväällä 1947 Seppänen odotti teok- sen valmistuvan jo tulevak- si jouluksi. Hän kuitenkin itsekin väisteli tätä pääaihet- taan keskittymällä helpom- piin töihin. Tuona aikana syntyi seitsemän romaania ja kaksi novellikokoelmaa. Koko ajan aihe kuitenkin oli ilmassa. Ollessaan Kello- kosken parantolassa Seppä- nen kirjoitti alkoholihuuru- isen Nurkkaan heitetty sielu. Reenpää kieltäytyi kuiten- kin julkaisemasta sitä muis- tuttaen, että ”kun olet raken- tamassa tuota eeposta, ei si- nun tule vaarantaa keskeis- tä tavoitettasi”. Reenpää ei myöskään huolinut Otavaan Sininen sormus-rakkausro- maanin käsikirjoitusta. Ei- hän tällainen mieluisaa ol- lut, sillä kirjailijalle viimei- sin teos on tietenkin aina se tärkein, mutta myöhemmin Unto Seppänen kyllä kiitteli Reenpäätä.

Evakko ilmestyi syksyllä 1954. Vielä 1947 Seppänen oli suunnitellut eepoksesta kaksiosaista. Kakkososa ei kuitenkaan koskaan edennyt suunnitelmaa pitemmälle. Evakko päättyy kesään 1940, ikään kuin ohikiitä- vään oikeuteen vielä uskoa ja toivoa. Kirjailija oli suunnitellut Evakkoa kymmenen vuotta, ja myös kustantajal- ta teos sai erikoiskohtelun. Puupiirroskuvitus tilattiin jo ensimmäiseen painokseen maan tunnetuimmalta kuvit- tajalta, Erkki Tantulta. Eikä oli harvinaista. Teos myi varsin hyvin, parissa vuo- dessa 30 000 kappaletta ja siitä otettiin viisi painosta. Kustantajan edustaja, Pertti Lassilan mukaan on kuiten- kin pakko todeta, että Eva- kosta ei tullut sellaista klas- sikkoa, jonka tämä aihe oli- si ansainnut. Olisiko siitä tullut sitä, vaikka olisi julk- aistu toinenkin osa. Ehkä sen kanssa viivyteltiin liian kauan, kirjailijan luomisvoi- ma oli ehtymässä. Unto Seppänen kuolikin Evakon julkaisemista seuraavana vuonna.

Pirkko Kaartinen on ai- koinaan laatinut tutkielman Unto Seppäsestä. Kaksi vuotta sitten julkaistu Han- nu Purhosen kirjoittama kir- jailijan elämänkerta ja run- sas kuukausi sitten ilmesty- nyt Jaana Seppäsen, kirjaili- jan pojantytären, kokoama Unto Seppäsen kirjeenvaih- toa vuosilta 1925-38 ovat tuottaneet runsaasti uutta tietoa kirjailijan elämästä auttaen ymmärtämään hä- nen kirjallista työtään

Vanhan Kurkijoen rakennuksista

Oheista kirjoitusta aloitin naputtelemaan yllä oleva otsikko mielessä, kun selailin Kurkijoki-teoksia ja muistelin omaa lapsuusajan näkymiä ja arvioin vanhaa rakennustapaa Kurkijoella. Vahimmat asuinrakennukset Kurkijoella 1940-luvulla olivat ehkä 1700-luvun lopusta, siis lähes 150:n vuoden ikäisiä. Soskuassa vielä nyt v.2004 jäljellä olevien rakennusten rakennusaika on ehkä 1800luvun lopulta.

(Esim. Vanha Rauman vanhimpia vielä asuttavia vuorilaudoidettuja hirsirakennuksia on muutamia 1700-luvun lopulta, tosin välillä kunnostettu, siis yli 200:n vuoden ikäisiä. Useimmat ovat n.1820 tai jälkeen rakennettu).

Hirsi ja kivi rakennusaineena

Puun käyttö

Kun puuta oli paljon saatavilla ja sahauskalusto ei ollut vielä laajalti levinnyt käyttöön, käytettiin rakennusaineena erilaisia hirsiiä ajankohdan mukaan, riipuen emo teollisesta kehityksestä ja puuaineen taloudellisesta käyttämisestä;

- pyöreä hirsi
- veistetty hirsi
- sahattu hirsi
- lauta

Ensiksi käytettiin veistämätöntä ja sahaamatonta hirttä. Niistä tehtiin monenlaisia rakennuksia - talot, saunat, ladot, riihet ja navetat. Hirret liitettiin ristisalvoksin (vrt. pitkänurkkainen) rakennuksen nurkkiin ja tapitettiin seiniin. Tiivis-

tysaineena käytettiin rahkasammalta.

Toisessa vaiheessa vanha rakennustapa oli rakentaa rakennukset enimmäkseen veistetystä hirrestä ristisalvoksin tai lukkonurkin (vrt. lyhytnurkkainen, lohenpyrstösalvos). Nauvoja ei ollut paljon ja ne olivat kalliita, koska ne jouduttiin tekemään käsin takomalla.

Kenttäsahtojen yleistyttyä, yleistyi myös sahtatun hirren ja laudan käyttö talojen rakentamisessa. Asuinrakennusten päätyjen yläosaan käytettiin lautaa ja myöhemmin jo sivuseinissäkin kun haluttiin vinttiosaan korkeutta lisää. Riiehien ja heinälatojen teossa käytettiin vielä sahaamatonta ja veistämätöntä hirttä pitkän aikaa. Sahatut hirret liitettiin lohenpyrstösalvoksin (vrt. sinkattu). Myö-

Pekka ja Matilda Mielosen vanha talo ja kivinavetta.

hemmin hirsien laskeuduttua vanhoihin päärakennuksiin tehtiin ulkovuorauksia (myös salvokset laudoitettiin). Talot maalattiin vesi- eli lietemaaleilla (keitomaaleilla, väri aineena puna- tai keltamulta). Riiket ja heinäladot olivat luonnonvärisiä - pintakäsitlemättömiä. Rakennusten kateaineena käytettiin pärettä. Seinien tilkitsemiseen

käytettiin sammalta, hampua ja tappuraa (pellavan alkutuote).

Lautarakenteiset sokkeliperustaiset talot olivat yleensä 1 1/2 kerroksisia - suuremmat 2-kerroksisia kauniiksi maalattuja puna-, kelta-, tai vaaleasävyisiä, vuorilaudat ikkunoissa, ovissa ja nurkissa yleensä valkoisia tai ruskeita (vaaleissa rakennuksissa). Piha-

piirissä olevat liiterit ja aitat olivat punasävyisiä. Myöhemmin kateaineena aloitettiin käyttämään jo huopaa ja peltiä.

Kiven käyttö

Kiveä oli helposti saatavilla lähes kaikkialla. Hirsitalojen, aittojen, latojen ja riiehien perustaksi sopi kivi- ja kivijalkaperustus. Kun maa mahdollisesti vähän

PIKKU ROKKA

Ei Marskin ritari, eikä Tuntemattoman Rokka, eräs pikkupoika vaan.

Luojamme oli käyttänyt kauneutta tuhlailevan runsaalla kädellä muovatesaan karjalaisia maisemia. Oli laaksoa ja kukkulaa. Sinne väliin olivat joet koskineen etsineet uomansa kohti Laatokkaa.

Kaikki laakeammat alueet oli raivattu hyvin tuottavaksi viljapellocksi. Kumpareillaan kohoavia taloja yhdisti mutkitteleva kylätie.

Siinä se oli maalaisidylli. Nyt sitä hätyytteli etäältä kuuluva ukkosen kaltainen, miltei yhtä mittainen kumu yötä, päivää.

Näytti siltä, että aikuiset eivät siihen tottuneet ollenkaan. Korva tarkkana he kuulostelivat erilaisten äänten antamia ennusmerkkejä. Mitä kovempina äänet kuuluivat, taikka raskaalla kumulla jumuttavat lentokoneet taivaalla lentelivät, sitä hätäntyneemmiltä he näyttivät.

Pelko tarttui myös lapsiin. Pienimmätkin heistä tiesivät, ettei koneitten päällä ollessa ulkona saanut liikkua.

Lapset ovat lapsia, aina tilanteen lauetua pienimpien leikki jatkui ja isommat saivat kykyjensä mukaisia työtehtäviä. Jokaisen työ-

panos oli tarpeellinen, koska talojen miesväki oli siellä, mistä kumu kuului.

Eeron ja Einon isä oli kotona.

- Se ku on nii sokkii, jot ammuksenkii mänisiit harakoill.

Pojat olivat kuin siamilaiset kaksoset. Aina yhdessä. Ikäeroakin vajaa kaksi vuotta. Yhteispituuskin jäi puolentoista ja kahden metrin välimaastoon.

- Mie lähen nyt viemää viljoi kansahuoltoon. Työ pojat saatta männä toisel hevosel myllyy. Kylhä se myllär - Pekko säkit nosteloo, sanoi isä.

Poikien koti oli korkealla mäellä. Pihasta lähtiessä hevosta piti toppuutella, koska heti mäen alla tie kaartui jyrkästi vasempaan. Jos unohti jarruttaa, varmasti löysi itsensä sinkoutuneena ojan yli pellolle.

Pienten myllymiesten ilmeet olivat tärkeät. Olemattomia hartioitakin siinä vähän yritettiin levennellä. Eero vanhempana oli ohjaksissa. Eino vintiö oli lähtiessä aitan salvamen rakosesta tempaissut mukaansa isän puukon.

- Jos vaikka tehhää vuotaisa papupillit.

- Voiijaaha myö tehhä ritsatkii, jos pitteä mite pitkeä vuotella.

- Herra isä, nyt kuulut

konneihe iänet. Seisatettaa tuoho koivu kohal. Mie pitele Valluu suupielest, jot se pyssyy paikollaa. Käy sie joutui pitkällesä tuoho säkilöihe sekkaa.

Viiden koneen laivue lensi kovalla jyminäällä yli. Sitten kaikki oli taas rauhallista ja pojat pääsivät jatkaamaan matkaa.

- Kahoit sie puottiitkos ne tesanttiloita?

- En mie joutant ko mie viskasin heinii niskahein.

Hyvin olivat neuvot menneet perille. Desanteista veljeksillä oli pelonsekainen, kunnioittava ja kovasti sankarillinen käsitys.

- Sellasen ku näkis elävältä, mitehä se hetkauttas?

Myllyreissusta oli kulunut jo viikko. Pojat olivat hyppimässä läheisen Karelänkosken kivillä, jonkin matkaa myllyn alapuolella. Ritsat olivat kovassa käytössä. Siinä kosken rannalla seisoi äidin suuri, musta pyykkipata luonnonkiviarinallaan, peittonaan puukansi, karttu ja pyykkilauta.

Muutama kerta piti ihaila eri sävelkorkeuksilta tulevia padan ääniä, kun pieni kivi ritsalla ammuttuna napsahti padan kylkeen. Kumpikin arveli siitä koituvan pyllynposkille liikarasisusta, joten se hieno homma oli syytä lopettaa alkuunsa.

- Lähetää ehtimää, jos vaik löyvettäs Reino ja Lassekii kaveriks leikkimää, sanoi Eero.

Pojat lähtivät kulkemaan mutkittelevaa puron vartta, läpi metsän. Kauempana koskesta puro kapeni ja muuttui paikoin upottavaksi kosteikoksi. Jossain lähistöllä kukkui käki. Kullerot kukkivat keltaisenaan viereisellä mäen rinteel~:.. Sitten pajupensaikko harveni ja pellon reuna alkoi näkyä.

- Shssssss, ole iha hiljaa, mäne matalaks - kaho tuonne, näät sie saman ko miekii? Ole nii hiljaa ko kusukas - -

- Onks se tesantti?

Silmät renkaina pojat tuijottivat pensaiten ja pitkän heinikon suojasta.

- Kuule Eero, miun syvän lyöp nii kovvai, eihä se vissii sitä kuule? Mitä sie luulet, näikhä niitä on jossakii viellissääkii, kuiskaili Eino veljensä korvaan.

- Ole vaiti, kaho ympärille!

Muita ääniä ei lähistöltä kuulunut, kuin metsän humina ja lintujen laulu.

Sotilas istui maassa, selkää männyn runkoon nojaten. Koko ajan samassa asennossa. Lakin lippa oli lerpahantunut vinoon vasemman korvan päälle. Mustat, kiharaiset hiukset pilkistelivät lakin reunan alta. Leukaa peitti ajamaton sänkiparta. Lähettyvillä näkyi jotain kangasta. Siinä oli myös sotilaskypärä ja repu, joka oli halki. Sieltä pursui ulos jotain tavaroita ja vaatteita.

- Näinkhä se on unes?

Mitään ei tapahtunut, mikään paikka ei liikahta-

nut. Pojat makasivat maassa henkeään pidätellen ja yrittivät nähdä mahdollisimman paljon ympäristöään.

Sotilas oli samassa asennossa koko ajan.

- Ole sie täs, mie lähen ryömimää tuonneppäi. Jos se tekköö miul jotakii, huuvva sie appuu nii paljo, minkä kulkustais lähtöö. Niihä? Sanoi Eero ja lähti hiljalleen ryömimään sotilasta kohti. Jos mahdollista, Einon silmät laajenivat entisestään. Kaula näytti venyvän lisämittaa aina sen mukaan, miten maaston esteet peittivät velipojan näkyvistä.

Hyvin hiljaa Eeron matka eteni. Jos pienikin risu rapsahti, piti olla aivan latiskana maata vasten.

Vieläkin oli sotilaan asento ennallaan.

- Voi ihme! Tuos onkii vintofka! Jos se ei herrää, tuon pyssyn mie otan justiinsa, mutisi Eero aivan hiljaa itsekseen. Ei Eino sitä kuullut, kun välimatkaa oli monta kymmentä metriä.

Eero nousi puolittain polvilleen, tarkkaillen sotilasta. Oli se suomalainen, ainakin vaatteista päätellen. Tosi väsynytkin se oli, kun ei eväänsä väräyttänyt.

- Varmast otan tuo pyssyn, käi mite käi — Tempasen sukkelast! Eihä se siihe herrää, kerra on iha sikiäs unes —

Vielä viimeiset pari metriä. Silmät tiiviisti suunnattuina maalin liikkumatto- muuteen. Sitten sormenpääst juuri ja juuri ylettyivät torakon piippuun kiinni. Ei se ihan niin kevyt ollutkaan, kuin Eero luuli. Hiljalleen

se kuitenkin oli vaihtamassa omistajaa!

Selkää ei mitenkään uskaltanut kääntää sotilaaseen päin. Oli vaan pakko ryömiä takaperin, kuin rapu ja vetää kivääriä perässään. Aseen piippu oli kuitenkin vähän sivulle suunnattuna, ettei mitään vahinkoa pääsisi tapahtumaan, jos ase laukeaisi yllättäen.

- Vielä se onneks nukkuu —

Päästyään saaliineen Einon luo, pojat ottivat jalat alleen. Puron varsi rytisten juoksivat yhtäsoittoon aina koskelle asti.

Tiheän kuusen alla puusuttaen kaverukset pohtivat jännittävää tilannettaan. Mitä nyt tehtäis? Komeaa saalista ihailtiin joka puolelta ja hartaasti, tarkkaan varoen koskettamasta liipaisinta. - Mihi myö tää laitetaa, jot isä tahi muut eivät löyvvä tätä, kysyi Eero.

- Peitellää vaik tähä kuuse juuree!

- Enintää huomisee ast, ei pitemmäks ajaks, vastasi Eero ja alkoi rivakasti kiskoa sammalta ja risuja aarteen peitoksi.

- Kyllähä myö huomena keksitää paremp piilopaikka, säesti nuorempi veli.

- Muista, jos tästä kura hat uhenki sanan jollekkii, sillo uot päätäis lyhempp!!

Peräkanaa uroteon tehneet nuoret sankarit astelivat sisälle tupaan. Ruoka kyllä maittoi kuin viikon syömättä olleille. Unen kanssa sitten olikin toinen juttu. Saman takin alta kuului senpäiväinen supina ja naurunkiherrys. Viimein isä-Tuomas suuttui ja jyrähti:

painui perustan alla, hirret antoivat myöden. Varhaisemmat karjarakennukset tehtiin myös hirrestä ja myöhemmin alaosalta usein luonnonkivistä, jotka sidottiin sekalaastilla. Yläosa (vintti) tehtiin lautarakenteiseksi, jonne ajosiltaa pitkin tuotiin ladoista tarpeen mukaan heinää ja olkia karjaa varten. Jotkut

teollisuusrakennukset olivat kokonaan kivistä, esim Tervussa Suomen vanhin juustomeijeri. Kiviteollisuutta oli Kuuppalan kalmanniemessä. Riekkalasta, Korpisaaresta ja muualtakin oli vietty louhittua kiveä Pietariin asti. Karjarakennuksien alaosa rakennettiin myös suurista lohkotuista kivistä.

Korpisaaressa oli 1900-luvun alkupuolella tunnettu kivimies Martti Jakonen. Hän rakensi useita kivitöitä, mm. Korpisaaressa Pekka Mielosen kivisen karjarakennuksen, joka oli vielä v.1995 käytössä karjasuojana. Rakennus oli pystyssä suhteellisen hyväkuntoisena vielä v.2002.

Tiili ja betoni rakennusaineena

Kurkijoella oli 1930-luvulla useita tiilitehtaita eri kylissä ja yksi sementtivalimokin. Tällöin Kurkijoella aloitettiin käyttämään enenevässä määrässä rakennusaineena savi-, kalkkihiekka- ja sementtitiiliä (talousrakennuksissa). Käteaineena oli jo aloitettu käyttämään huopaa, peltiä ja jopa kattotiiliä. Tiilirakentaminen vaati painumattoman perustuksen - betonisokkelin. Joidenkin rakennusten alaosaan tehtiin korkeuttakin vaativaa käytötilaa betonista valamalla (rinnerakenteissa).

Kurkijoen kunnanvaltuusto oli päättänyt jo v.1926 rakentaa Elisenvaaraan Suohovin kansakoulun. Kun sen rakentamisen aloittaminen viivästyi monien riitaisuuksien vuoksi (vrt. Kurkijoki-teokset), niin Pekka Mielonen näytti mallia ja rakennutti Korpisaareen tilalleen ”kivitalon” savitiilistä. Tiilet tehtiin kotitilalla. Hyvää saviainesta saatiin omalta pellolta

Akanniemen rannasta, samoin hyvää

Laatokan muuraushiekkaa. Tiilisavi ja hiekka sekoitettiin hevosvoimin. Tiilien lyönnin jälkeen ne kuivatettiin. Polttamista varten tiilet ladottiin tiilipesäksi, jossa suoritettiin poltto. Taloon tarvittavat tiilet tehtiin kahden kesän aikana omien miesten voimin kyyröläläisen tiilentekijän johdolla.

Uuden talon paikka oli valittu niin, että yli sata vuotta vanhasta hirsitalosta piti purkaa puolet jotta uuden talon sai rakennetuksi. Puolikkaassa talossa pystyi asumaan rakentamisen aikana. Asumisosaksi jäänyt purettiin myöhemmin. Uudesta talosta tuli kaksikerroksinen. Lieneekö ukko-Pekka ajatellut taloa suunnitellessaan perillisiä siunaantuvan myöhemmin taloa asuvalle yhtä paljon kuin mitä hänellekin oli tullut - nimittäin kymmenen lasta. Vähälukaiseksi jäivät talossa syntyneet lapset - vain kaksi ehti nähdä päivänvalon ennen kodin lopullista menetystä syksyllä

v.1944. Talo olisi kestänyt sään rasitukset pitkälti ohi nykyhetken, niin kuin entinen Lopotin kunnantalokin näyttää vielä kestävän. Jostain syystä hölmöläinen mentaliteetti on paljon hölmöillyt niillä mailla. Ukko-Pekan talosta ei ole enää havaittavissa muuta kuin perustusoskkelia. Tiilitalo oli uusien tulokkaitten aikana purettu. Tilalle olivat uudet asukit jossain vaiheessa pystyttäneet puutalon, joka oli jo v.2002 autiotalona.

1930-luku antoi vauhtia tiilirakentamiseen Kurkijoella. Nimittäin Elisenvaaran Suohovin kansakoulu valmistui v.1934 ja lähes samanlainen ”mielosen” talo tuli uudesta kunnantalosta Lopottiin, joka valmistui v.1935, Raholaan koulu v.1937 ja Mäkisen liikerakennus Elisenvaaraan 1930-luvun lopussa. Talousrakennuksia rakennettiin sementtitiilistä useita mm. Titoon tuli komea Keinäsen tiilinavetta. Milainen olisikaan Kurkijoki kaupunkina nyt, jos olisimme saaneet sitä rakentaa!

Reino Kontulainen

- Nyt pennut justiinsa turvat tukkoo, tahi mie lähen ehtimää remelin!

Myllykosken ja Karelia-kosken välissä oli sopiva suvantopaikka hevosten uittamiselle. Seuraavana päivänä Tuomas sanoikin pojille:

- Sattu näi sopiva päivä, nyt männää uittamoa hevoset. Ota sie Eero Vallu, mie otan Humun ja Sitikan. Sie Eino avvaat portit ja panet kii, sit on jokkaisel oma työ.

Sydän syrjällään pojat yrittivät hätistellä mukaan pyrkivää Mustia pois matkasta. Pelkäsivät sen paljastavan heidän salaisuutensa. Eihän se rakki mihinkään jäänyt, vaan säntäsi häntä huiskuen koko joukon kärkeen.

- Voi kauhistuksen paikka, mitä tästä vielä seuraa, kuiskaili Eero Einolle.

Isän käsky oli aina ollut laki. Tälläkin kerralla sitä oli noudatettava.

- Tää reissu ku on tehtynä, myö piilotettaa se pysy, supisi Eino takaisin. Hän säntäsi kovaa vauhtia avaamaan viimeistä porttia ennen rantaa. Hetken kuluttua pojasta näkyivät vain taivasta kohti sojottavat jalakapohjat, kun hän selällään luisti rinnettä alas.

Jalka oli osunut karvahatun kokoiseen lehmän jättämään tuoreeseen liukuminaan. Se peitti nyt kuorutuksen tavoin koko selän ja takaraivon. Ainakin Einolla oli todellinen syy mennä Uimaan.

Nyt oli paras mahdollinen piilopaikka löytynyt.

Mikä ihmeen luonnonmullistus lienee aikoinaan, kenties jo jääkauden aikana, halkaissut miltei oma-

kotitalon kokoisen kiven juuri poikien tarkoitukseen sopivalla tavalla. Siinä oli vaikka minkä sortin rakoa, koloa, uloketta ja tasannetta. Sieltä löytyy vintofkalle sopiva kolo, se oli päätetty!

Jo useamman päivän ajan oli lentolaivueitten toiminta lisääntynyt. Vähän väliä niitä ujelsi taivaalla tiuttelemassa epämiellyttäviä rautalastejaan. Muutkin tuhon äänet lähenivät lähenemistään.

Kaiken paukkeen jälkeen tuli yllättävä, outo hiljaisuus. Se kätki sisäänsä toistaiseksi räjähtämättömän pommin. Se pommi ei ollut mikään suutari. Räjähtäessään se piti sisällään koko valtakuntaa vavisuttavan nootin!

Monen muun tavoin, Eeron ja Einonkin kotikylä natisi liitoksissaan. Pois oli lähdeittävä. Isä-Tuomas oli kerännyt pihamaalle kasan omia tarvekalujaan ja sanoi pojille:

- Tulkaaha avittammaa, lähettää yhess viemää näitä tuonne mehtää, kive kolloo. Siel ne ovat talles siiheks ko tullaa takas... ..

Tietämättään Tuomas aiheutti pojille ylimääräiset pöksyjen tutinat. Kaverukset vilkaisivat toisiinsa, silmät kauhua täynnä. Kohta heiluu remeli, siitä ei päästä mihinkään!

Kolmikko raahasi kantomuksiaan juuri sen saman kiven koloon, jossa yksi aarre jo oli ennestään.

Isä meni edellä ja pojat kauhusta jäykkänä perässä.

- Ei meijä isä sinne yläälle kivelle pysty nousemoa, usot sie, kuiskasi Eero toiveikkaana.

Tai mistä senkään tiesi,

kun tosi oli kyseessä?

Tarkan harkinnan tuloksena jokaiselle tavaralle löytyi oma lokeronsa kiven onkaloista. Loppunaamiointi tehtiin risuilla.

Suurin halkeama, johon mahtui ihminenkin sisään, oli kuin lähteen silmä. Siellä oli aina kirkasta, tosi kylmää vettä pari-kolmekymmentä senttiä.. Nyt siinä liikosivat jokaisen jalat likomäriksi. Olo ei tuntunut yhtään mukavalle. Paitsi tietenkin siltä osin, että selkäsauvalta luultavasti vältyttäisiin ?

Vielläkin poikien salaisuus säilyi, ja se oli jotain se!

Helpotuksen tunne oli niin suuri, että pojat päättivät käydä veljellisen lehmänpaska sodan. Kumpikin keräsi röykkiön “ammuksia” ja sitten se alkoi.

- Valmiina, paikoilla - hep!

Ilma viuhui sakeanaan kikkareita. Osumatarkkuuttakin oli. Kun kuivempi ammusaine alkoi käydä vähiin, tartuttiin kosteampaan laatuun. Sillä vasta saikin jälkeä syntymään! Mitä tarkempi osuma, sitä makeammin nauru maittoi. Se oli mahdollittoman hauskaa — niin kauan kuin sitä kesti.

Ukkosta enteilevällä äänellä joku ilonpilaaja huusi pihasta:

- Mikä hylkyläise homma siel on mänös? Saakelin sassii sieltä pesul, niiku oisitta jo! Kumpenenkii ihka ilkosillee. Määttä jovel pesemää ihtennä ja ne sittaset rytkyt!

- Tuos on saiputta ja harja, sitte voa maha alus jalakoi täytee, kimitti äiti.

Koskelle päin mennessään sankarit yhteenääneen totesivat:

- Aikuiset ovat ihan tosikkoja. Ne ei ymmärrä mitään kivaa!

Katseltuaan toisiaan lähemmin, molemmat purskahtivat raikuvaan nauruun. Näky oli huvittava. Puhdasta paikkaa ei kummallakaan ollut kuin selkäpuolella.

Pakkaus oli käynnissä. Isä ajoi hevosella tavaroita asemalle, odottamaan junakuljetuksia jonnekin tunteittomaan päämäärään.

Viimeisellä kuormalla pojat istuivat kuorman päällä, nieleskellen itkua. Rakas leikkikaveri, Musti jäi odottavan näköisenä seisomaan autioon pihaan. Ja se poikien todellinen aarre, kivääri, sinne kiven koloon. Tuli onneksi laitettua niitä liukumiiinoja siihen kiven ympärille. Jos ne vaikka estäis sitä desanttia ko-luamasta joka kohtaa!

Sinne jäi koti ja kaikki, tutut, rakkaat paikat. Kaikk portit sulkeutuivat pitkäksi aikaa. Alkoi aivan uusi aika.

— — —

Parhaat miehuusvuodet olivat jo jääneet taakse, kun Eero seuraavan kerran saapui samoihin maisemiin. Vaatteet saveen ryvetyneinä hän etsiskeli kumisaappailleen sopivaa jalansijaa joenvarsiryteiköstä, kosken yläpuolelta. Päässä kohisi kosken kaltainen ryöppy paikallisten asukkaitten hana-kasti myymää kirkasta nestettä. Sillä oli taipumus heikentää polvinivelten toimivuutta. Sen seurauksena Eero oli kyntänyt nenälään, enempi kuin yhden

kerran löysähköä rantamutta.

Maisemat olivat kovasti muuttuneet. Poissa oli mylly, kotitie, kaikki talot, kaikki tuttu. Yhtään rakennusta ei ollut koko kylässä.

Joki oli paikoillaan. Sekin tällä kertaa kovin vähävetisenä. Oli kuitenkin hyvänä kompassina kotipaikalle suunnistaessa.

Jotain oli kuitenkin sanoinkuvaamattoman kaunistakin. Kotipeltö oli entisellään ja otti tulijan vastaan kauneimmassa kukkaluostossaan.

Silmät ahmivat maiseman kauneutta, perhosten paljoutta ja kukissa pörräviä kimalaisia. Mielessä tulvivat lapsuusmuistot.

Jalat olisivat mielellään pistäneet juoksuksi, jos vaan heinikko ja tuo sydänpakana olisivat myöten antaneet. Kaikki mahdollinen olisi pitänyt nähdä heti.

Ahaa... tuos onkii nave-tan kivjalka. Kahoha ihmettä pien pätkä on vesjohtokii jälellä, Eero mutisi itseks.

Ja täälhä tää on tuvan uuni olt, tuos on muutama tiilikii vie!. Jos sattusin vaik uunin juskan löytämää, taisin viijä kottii! Nyt pitteä käyvä kahtomas, mitä siel kive kolos onjälellä. Noin kulkivat mietteet. Hiki helmeili otsalla. Polvia heikot-ti. Aurinko helotti pilvettömältä taivaalta juhannuk-sen kunniaksi. Kullerot kukkivat kaikkialla, mihin vähänkin päivänsäteet osuivat.

Siinä seisoj järkäle paikoillaan. Yhtä miinoitettu-na, kuin silloin ennenkin. Nämä ammuksat vaan laukesivat paljon herkemmin

ja osuivat miltei aina maa-liin. Niitä oli tuhottomasti. Kaikki ne olivat järkäleen auringon lämmittämällä puolella ja laukesivat pienimmästäkin kosketuksesta.

Se oli vaapsahaisten iki-oma tukikohta, oikea linnoutus. Vain pieni saappaankärjen kosketus, heti oli pistimet tanassa. Tunteutuja joutui käsiään hui-toen perääntymään.

Ei kivelle ollut asiaa muualta kuin varjon puolel-ta.

Kristallin kirkas vesi oli kolossaan. Siitä peilautui taivaan sini ja katsojan omakuva. Muuta siellä ei ollutkaan.

Eeron pettymys oli suuri. Vielläkin mieltä kihelmöi se jännitys ja lopulta onnistumisen riemu, kun ase vihdoin saatiin tänne kiven koloon. Ilo oli silloin lyhyt-aikainen ja nyt sille tuli lo-pullinen sinetti. Se aarre jäi saamatta, se oli tarkoitettu jonkun toisen käyttöön.

Vasta sairauden iskiessä jarruja päälle, Eero päätti tämän huikean lapsuusko-kemuksensa kertoa sisarensa pojalle Markulle.

- Eihä minnuu ois kuitekoa uskottu. Oisiit luulleet tukkunoa höperöks. Kaho sie vie! uuvestoa ne kive kolot, ku mänettä sinne kot-kontuloille, pyysi Eero Markkua.

Pari vuotta myöhemmin, kun tarinan kertojaa ei enää ollut, Markku kolusi samat paikat. Yhtä laihoiin tuloksin. Kenties yhtä pettyneenäkin.

Se ympyrä oli sulkeutunut.

1997, tositarinan kirjoitti **Onerva**

Jaakkimalaisen Paganuksen suvun sukuseura kokoontui Porissa

Paganuksen sukuseura kokoontui neljanteen tapamiseensa 5.6.2004 ravintola Liisanpuistossa Porissa. Saapuvilla oli nelisenkymmentä sukuun kuuluvaa ympäri Suomea, eniten tällä kertaa oli Porin seudulta. Sukuseuralla on jäseniä tällä hetkellä noin 130.

Tapaaminen aloitettiin ruokailulla, jonka jälkeen siirryttiin auditorioon vietämään sukujuhlaa.

Juhla aloitettiin yhdessä laulettuna ”Jaakkiman laululla”. Tervehdyspuheen piti seuramme puheenjohtaja DI Jouko Paganus.

Rovasti Jorma Pakkanen kertoi meille tietoaan sukumme alkujuurista 1600- ja 1700-luvulta sekä Pakkanen suvun yhteyksistä Pa-

ganuksen sukuun. Paganuksen suvun alkuperäinen nimihän on ollut Pakkanen. Paganus nimen otti käyttöönsä Jaakkiman ensimmäinen kirkkoherra Simon Paganus (1603-1675), mitä ilmeisimmin opiskeluaikanaan 1620-luvulla.

Akatemiatutkija, fil.tri Harri Savilahti piti mielenkiintoisen esityksen aiheesta ”Geenitutkimus kauan sitten, eilen ja tänään”. Harri on äitinsä Hilikka Savilahden (o.s. Paganus) puolelta 10. polvea kantaisästä lukien.

Sukuseuran sihteerinä toimiva Veikko Suoninen esitteli sukuseuran tuoreet nettisivut, jotka seuran hallituksen jäsen Annu Paganus on tehnyt opiskeluunsa

kuuluvana harjoitustyönä. Sivujen nettiosoitteena tulee olemaan www.paganus.fi

Toistaiseksi ne kuitenkin toimivat osoitteessa <http://users.utu.fi/aepaga/paganus>.

Asiapiitoisten esitysten lomassa saimme kuulla myös jazzia, jota soitti nelimiehininen orkesteri ”Wall Tones”. Orkesterin kitaristi on sukuumme kuuluva porilainen Tuomo Noppari, joka on 11. polvessa sukumme kantaisänä pidetystä Simon Paganuksesta lukien. Muut orkesterin jäsenet ovat Tuomon koulukavereita ja ystäviä.

Arvonnan ja kahvitarjoilun jälkeen laulettiin juhlan päätteeksi ”Karjalaisten

laulu”. Sukujuhlan juontajana toimi Meeri Nurmi.

Sukujuhlan jälkeen pidettiin joka toinen vuosi pidettävä varsinainen sukukokous, jossa käsiteltiin sääntöjen määräämät asiat. Kokouksessa sukuseuran hallitukseen valittiin seuraavat henkilöt: puheenjohtaja Jouko Paganus, varapuheenjohtaja Meeri Nurmi, sihteeri Veikko Suoninen, jäsenasiat Marja-Leena Lankinen, rahastonhoitaja Tuula Hämäläinen sekä muut jäsenet Seija Anttila, Raimo Jouhki, Annu Paganus, Raimo Paganus sekä varajäsenet Helena Paganus ja Vesa Paganus.

Uhkaako sairaalloinen liikalihavuus hyvinvointiasi?

Valitettava tosiasia on, että yli puolet suomalaisista ovat sairaalloisen lihavia. Liikalihavuus, kivut ja säryt johtuvat oikeastaan köyhän ravitsemuksen synnyttämistä oireista. Tyypillistä sille on vitamiini-, hivenaine- ja mineraalivajeesta aiheutuva uupumus. Liikakilojen myötä tulee suuri riski lisääntyviin verisuoni-, sydän-, suolisto- keuhko-sairauksiin. Myös diabetes sekä syövät ovat lisääntyneet samaan tahtiin, kun ihmiset ovat entisestään liio-

neet. Nykyinen terveydenhuolto on ainoastaan sairausbisnestä. Lääketeollisuudella ei ole oikeastaan

mitään tekemistä terveyden eikä sairauden ennalta ehkäisyn kanssa. Lääkehuolto keskittyy sairaana olemiseen ja sairauden oireiden käsittelyyn.

Ylipaino on taloudellinen ongelma - ei biologinen. Talouden lait ovat tuhoamassa ihmisten elämän. Tällä hetkellä ruoka- ja lääketeollisuus ruokkivat toisiansa salakavalalla tavalla, koska suurin osa tämän päivän sairauksista aiheutuu köyhästä ravinnosta, jota ruokateollisuus tuottaa. Ravitsemus- ja makeisteollisuuden takana on yhä yleisemmin myös tupakka- ja alkoholiteollisuus. Vääränlaisella ravinnolla ihmi-

set alkavat lihoa, joka aiheuttaa sairautta. Ravinto- ja lääketeollisuuden edun mukaista onkin pitää ihmiset lihavuuden kierteessä.

Alkakaak elää tervettä elämää

Informaatiota hyvinvoinnista ja terveenä olemisesta ei ole nimeksikään. Kaikki lääketieteellinen tutkimus on tehty sairaudesta.

Miten sitten voi saavuttaa terveyden ja hyvinvoinnin? Sen voi saavuttaa lääketeollisten rakenteiden ulkopuolella. Lääkärit eivät kerro potilailleen lisäravinteista, vitamiineista eikä mineraaleista. Ainut tapa oppia uutta tietoa, uusia arvoja, on saada informaatiota ihmiseltä ihmiselle, koska silloin ollaan aktiivisessa keskustelussa.

Luonnontuotteiden markkinoijat vievät eteenpäin tietoa ja tuotteita, joilla ihmiset voivat parantaa elämänsä laatua ja saavuttaa kaipaamansa huippuelämän.

Katsokaa mitä syötte, ottakaa sopiva määrä vitamiineja ja mineraaleja! Tutkikaa ja käyttäkää lisäravinteita ja antioksidantteja! Liikkukaa ja kuntoilkaa tukeaksenne hyvinvointianne! Kieltäytykää hyväksymästä ikääntymisprosessia!

Tehkää parantava muutos elämäntapoihinne ja asettakaa itsellenne terveellisiä tavoitteita! Unelmat täyttyvät vain tekemällä.

Huippuelämän puolesta puhuva: **extreme-urheilija Maarit Laakkonen**

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Islannissa
2. N. 440 ydinvoimalaa
3. Yli 130
4. Paavi valitaan eliniäksi
5. Koisoskasveihin
6. Pluto
7. Pohjoisnapa
8. Tsaarinaikaisen Venäjän salainen poliisi.
9. 1860-luvulla.
10. Höyrykoneen.

MUISTA!

Lahjaksi

KURKIJOKI-KIRJAT VIIRIT JA VAAKUNAT

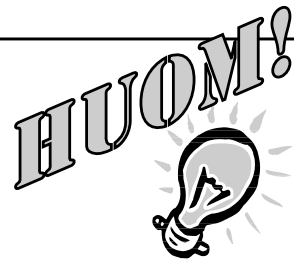
MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. 7622 950, Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan Aluesairaalaa

Kurkijokelaisen toimitus on muuttanut.

UUSI OSOITE:

**Vesikoskenkatu 13 A 21
32200 LOIMAA**

Torin läheisyydessä, sisäänkäynti Nordean ja SaraSportin välisestä porttikäytävästä, 2. kerros.

**Puh.not entiset
(02) 762 2551
050-521 3336**

E-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus-turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kauppanvähvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
oik.yo Tiina Tähtinen

Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Tarjoukset voimassa: perjantai-sunnuntai 9.-11.7.2004

Loppuviikon grilliherkut ja paljon muuta!

LAPIN KULTA III
24 pullon kori
12,39 + 4,60

GOLDEN CAP
SIIDERIT 0,5l (3,60 l)
+ kassi kaupan päälle

16⁹⁹
sis. pantin (1,55 l)

10⁰⁰
5 pulloa

Vaasan Viipaleet
500-535 g (2,60-2,43 kg)
130
ps

Paulig
Juhla Mokka kahvi
500 g (3,98 kg)
2 pkt/talous
199
pkt

Valio
Polar 5 tai Polar 15
600-700 g (9,98-8,56 kg)
599
pkt

Valio Pingviini
jäätelötuutit
6 kpl 420 g (7,12 kg)
299
pkt

Norjalainen
MERILOHIFILE
599
kg

Pihvi
GRILLILIHAN
PALVELUPISTE
PALVELEE
pe 10.00-20.00
la 10.00-16.00

KAUPPAKESKUS LOIMARI

Alko
762 2062

nonstop parturi
040-765 7028

Naisellista muotia
-Loimatar-
762 2848

Kahvila
762 4432

LOP-Kultapiste
763 2150

Oigatar
762 1413

Ritvan ja Olin
Eines-keittiö
76368520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR

EHT-liiton jäsen
Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä palvelua

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547